

Pojezierza: czym są i skąd się wzięły.

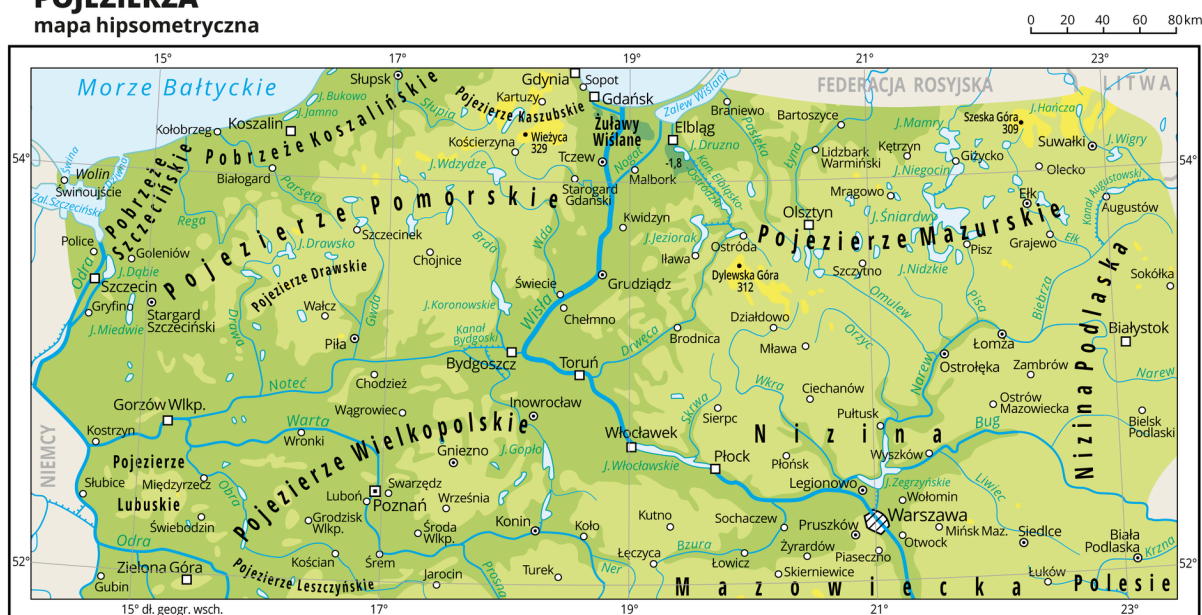
Tysiące lat temu, w wyniku ochłodzenia klimatu, na tereny północnej Polski kilkakrotnie nasuwał się gruby na setki metrów lodowiec. Naniósł on wraz z lodem ogromne głazy, drobne okruchy skał i glin. Kiedy wreszcie zrobiło się cieplej i lodowiec się roztopił, pozostawił po sobie niezwykły krajobraz **pojezierzy**.

Pojezierze - to obszar charakteryzujący się urozmaiconą rzeźbą terenu, występowaniem dużej ilości jezior oraz różnych, dobrze zachowanych form rzeźby (terenu), które są wynikiem działalności lodowca.

Wspólne cechy pojezierzy to:

- liczne jeziora o różnych kształtach i głębokości;
- pagórkowata, bardzo urozmaicona powierzchnia terenu i stosunkowo nieduże, typowe dla nizin wyniesienie przeważnie nieprzekraczające 200 m n.p.m.;
- obecność wielkich kamieni, tzw. głazów narzutowych;
- liczne torfowiska będące pozostałościami po zarośniętych jeziorach.

POJEZIERZA
mapa hipsometryczna

Źródło: Wydawnictwo Edukacyjne Wiking, licencja: CC BY 3.0.

Pas pojezierzy zajmuje północną część Polski (bez pobrzeży) oraz część środkowo-zachodnią. Łącznie jest to około 1/4 powierzchni kraju. W ramach Pojezierzy Polskich zostały wydzielone trzy główne krainy fizycznogeograficzne: **Pojezierze Pomorskie**, **Pojezierze Wielkopolskie** i **Pojezierze Mazurskie**.

Pojezierze Pomorskie w północnej części jest silnie pofałdowane (jak na nizinę) z licznymi wzgórzami morenowymi. To dlatego, że obszar ten znajdował się pod wpływem lądolodu przez najdłuższy czas (kontynentalny lodowiec „nasuwał” się od północy). Na Pojezierzu

Kaszubskim znajduje się najwyższy punkt całego pasa pojezierzy w Polsce – **Wieżyca** (329 m n.p.m.). Im dalej na **południe**, tym teren staje się coraz **mniej pofałdowany**. Dominują tam **równiny sandrowe i morenowe**. Na Pojezierzu Pomorskim nie ma tak dużych jezior jak na Mazurach, ale jest ich znacznie więcej. To ze względu na większe pofałdowanie terenu i liczne w nim zagłębienia. Największe jeziora Pojezierza Pomorskiego – Drawsko, Wielimie czy Wdzydze – są 6–7 razy mniejsze niż Jezioro Śniardwy.

Pojezierze Mazurskie rozciąga się między dwoma obszarami znaczących wzniesień – Dylewską Górą (312 m n.p.m., **najwyższe** wzniesienie Pojezierza) i Wzgórzami Szeskimi (309 m n.p.m.). Jest to **lekko pofałdowany teren** z licznymi płaskimi zagłębieniami moreny dennej, które wypełniła woda. W ten sposób powstały największe morenowe jeziora Polski: Śniardwy, Mamry czy Niegocin. Mają one dużą powierzchnię, ale są stosunkowo płytkie. Na przykład głębokość maksymalna **największego** z nich – Śniardwy – to 23 metry, a jego powierzchnia 113 km². To największy akwen w Polsce, nazywany „mazurskim morzem”. Natomiast **najgłębsze** jezioro Polski – Hańcza – ma aż 106 m głębokości i leży na sąsiednim Pojezierzu Suwalskim. Hańcza zalicza się do jezior rynnowych, których główną cechą jest wydłużony kształt i duża głębokość.

Pojezierze Wielkopolskie było przykryte lądolodem najkrócej, toteż nie zdążyły wytworzyć się formy polodowcowe o tak dużych wysokościach jak na Pomorzu czy Mazurach. Ponadto przez dłuższy czas mogły działać tam procesy denudacyjne, które wyrównywały teren. Dlatego obszar **Pojezierza Wielkopolskiego jest najslabiej pofałdowany**. Dominują tam równiny morenowe i denudacyjne. Zagłębień terenu (i tym samym jezior) jest zdecydowanie mniej niż na innych pojezierzach. Największe z nich to rynnowe Gopło, które jest jednak 5,5 razy mniejsze od Jeziora Śniardwy.

Informacje zaczerpnięte z:

<https://zpe.gov.pl/a/pojezierza/DUxdko2eI>

<https://zpe.gov.pl/a/srodowisko-naturalne-pojezierzy/DJ2KKb2aP>